

תענית ד

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן : שלשה שאלו שלא כהוגן, לשנים השיבוהו כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן.

השיבו כהוגן, ונזדמנה לו רבקה	אליעזר עבד אברהם	והיה הנצרה אשר אמר אליה הטי נא כדק וגו', יכול אפילו חגרת אפילו סומא
השיבו כהוגן, ונזדמן לו דוד	שאל בן קיש	והיה האיש אשר יכנו יצחקו המלך אשר גדול ואת בתו יתן לו, יכול אפילו עבד, אפילו ממזר
השיבו שלא כהוגן, ונזדמנה לו בתו	יפתח הגלעדי	והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי וגו', יכול אפילו דבר טמא

וכתיב (ירמיהו י"ט)

זה בנו של מישע מלך מואב שנאמר (מלכים ב' ג') ויקח את בנו	אשר לא צויתי
הפכו אשר ימלך תחתיו ויצאנו צלה	
זה יפתח	ולא דברתי
זה יצחק בן אברהם	ולא צלתי על אבי

אמר רבי ברכיה :

אמר לה הקדוש ברוך הוא : בתי, את שואלת דבר שפעמים מתבקש ופעמים אינו מתבקש, אבל אני אהיה לך דבר המתבקש לעולם, שנאמר (הושע י"ד) איה כסא לישראל	ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מצא ויבוא כשם לנו (הושע ו')	אף כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן והקדוש ברוך הוא השיבה כהוגן
אמר לה הקדוש ברוך הוא : בתי, את שואלת דבר שפעמים נראה ופעמים אינו נראה, אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם, שנאמר (ישעיהו מט) הן על כפיט חקתי	אמרה לפניו : רבונו של עולם, (שיר השירים ח') שימני כחותם על לבק כחותם על זרוע	

אין שואלין את הגשמים כו'.

הבנה ראשונה : סברוה : שאלה והזכרה חדא מילתא היא, מאן תנא? אמר רבא : רבי יהושע היא, דאמר : **משעת הנחתו.**

דחייה והבנה אחרת על ידי אביי : אמר ליה אביי : אפילו תימא רבי אליעזר, שאלה לחוד והזכרה לחוד.

גירסה אחרת של הסוגיה :

שאלה : לימא רבי יהושע היא, דאמר משעת הנחתו?
דחייה והבנה אחרת על ידי רבא : אמר רבא : אפילו תימא רבי אליעזר, שאלה לחוד והזכרה לחוד.

סתירה

קושי על הפירוש	עד מתי שואלין את הגשמים?		רבי יהודה אומר העובר לפני התיבה ביום טוב ראשון של פסח - הראשון מזכיר, האחרון אינו מזכיר
	רבי מאיר אומר: עד שיעבור ניסן!	רבי יהודה אומר: עד שיעבור הפסח	
ומה במקום שאינו שואל - מזכיר, במקום ששואל - אינו דין שיהא מזכיר?	לשאל - מישאל שאל ואזיל	להזכיר ביום טוב הראשון פסיק	רב חסדא
	הבנה של תנא אחר בשם ר' יהודה	הבנה של תנא בשם ר' יהודה	עולא
אמר ליה אביי: שאלה ביום טוב מי איכא? תירוץ: אמר ליה: אין, שואל מתורגמן. קושי על התירוץ ובכך דחיית דברי רב יוסף: וכי מתורגמן שואל דבר שאינו צריך לצבור?	רבי יהודה אומר: עד שיעבור הפסח - עד שיעבור שלית צבור ראשון היורד ביום טוב ראשון של פסח		רב יוסף
בשלמא תחילתו מזכיר - הזכרה נמי ריצוי שאלה היא, אלא סופו מאי ריצוי שאלה איכא?	מאי עד שיעבור הפסח - עד שיעבור זמן שחיתת הפסח, וכתחילתו כן סופו, מה תחילתו מזכיר אף על פי שאינו שואל - אף סופו מזכיר אף על פי שאינו שואל		רבה

פסיקה ::

בשלשה במרחשוון שואלין את הגשמים, רבן גמליאל אומר: בשבעה בו. ואמר רבי אלעזר: הלכה כרבן גמליאל	אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יהודה	
שואלים (וכנראה גם מזכירים) גשמים בשבעה במרחשוון	מזכירים גשמים מיו"ט האחרון במוסף	סתירה
ר' אלעזר	רבי אסי בשם ר' יוחנן	תירוץ 1
לשאל	להזכיר	תירוץ 2
והאמר רבי יוחנן: במקום ששואל מזכיר!		קושי 1 על התירוץ 2
	ההוא להפסקה איתמר	תירוץ
והאמר רבי יוחנן: התחיל להזכיר - מתחיל לשאול, פסק מלשאל - פוסק מלהזכיר!		קושי 2
להו	לן	תירוץ 3
דאית לן פירי בדברא	אית להו עולי רגלים	קושי על תירוץ 3
	כי קאמר רבי יוחנן בזמן שאין בית המקדש קיים.	תירוץ לקושי
בזמן שבית המקדש קיים	בזמן שאין בית המקדש	תירוץ 4

שאלה: אנן דאית לן תרי יומי, היכי עבדינן?

רבא ורב ששת ורב לאחר שחזר בו והלכתא	שמואל	רב	
מזכירים	מזכירים	מזכירים	מוסף יום ח'
מזכירים	מזכירים	לא מזכירים	מנחה יום ח'
מזכירים	לא מזכירים	לא מזכירים	ערבית ושחרית יום ט'
מזכירים	מזכירים	מזכירים	מוסף יום ט'

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר
• hadrang.org.il •